

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології
Кафедра загальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи адиктології

Освітня програма «Клінічна та реабілітаційна психологія»
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри загальної
та клінічної психології

Протокол № 1 від «1» вересня 2023 р.

Івано-Франківськ-2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи адиктології
Викладач (-і)	Доктор психолог.н., професор Міщиха Лариса Петрівна
Контактний телефон викладача	0999115572
E-mail викладача	larisa.michucha@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очна
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	згідно розкладу

2. Анотація до курсу

В основу курсу «Основи адиктології» покладено сучасні дослідження адиктивної поведінки, які спираються на уявлення про те, що в основі залежної поведінки лежать структурні зміни в організації особистості, які є первинними та обумовлюють єдність поведінкових розладів та можливість їх взаємопреходу, а також твердження, що домінування компенсаторних атрибутів у процесі задоволення інтерактивних потреб в колі значущого спілкування особистості призводить до спотворення емоційно-вольової сфери людини, внаслідок чого може виникнути залежність будь-якого типу.

3. Мета та цілі курсу

Мета навчальної дисципліни – поглиблення теоретичних уявлень щодо механізмів формування і функціонування залежної поведінки.

Завдання навчальної дисципліни:

- надати уявлення про психологію адиктивної поведінки як галузі психологічних знань
- розглянути концепції щодо механізмів формування адиктивної поведінки;
- розглянути чинники формування адиктивної поведінки;
- охарактеризувати основні види адиктивної поведінки та методи їхньої психологічної діагностики;
- розглянути підходи та методи психологічної корекції залежних розладів.

4. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, клінічної та реабілітаційної психології та професійної підготовки у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів психологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

- СК 4. Здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну, профілактично-просвітницьку) з використанням науково верифікованих методів та технік.
- СК 5. Організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
- СК 6. Налагоджувати та підтримувати контакти з фаховими спільнотами, ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.
- СК 7. Приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК 9. Дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК 10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК 11. Здатність створювати, організовувати та реалізовувати психологічний супровід та реабілітацію людині у ситуації хвороби.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР12. Застосовувати відповідну наукову інформацію щодо вирішення проблем профілактики, збереження, відновлення здоров'я та реабілітації та оцінювати її за критеріями адекватності.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1- й семестр	053 Психологія	1 курс	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
------------	------------------	------------	----------------	-------------	---------------------

<p>Тема 1. Девіантна поведінка: структура, механізми, клінічні форми</p> <p>План</p> <p>1.Визначення понять: залежність, адикція, зловживання, звикання, азартна поведінка, надцінне захоплення, патологічний потяг, нав'язливість, компульсія.</p> <p>2. Взаємодія індивіда з реальністю і типи девіантної поведінки.</p> <p>3.Делінквентний тип девіантної поведінки.</p> <p>4.Адиктивний тип девіантної поведінки.</p> <p>5.Патохарактерологічний тип девіантної поведінки.</p>	<p>лекція</p>	<p>Психіатрія і наркологія : підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін. К. : ВСВ "Медицина", 2015. 512 с.</p> <p>Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки. Навчальний посібник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. 308 с.</p> <p>Мудрик А. Б. Психологія залежної поведінки : навчальний посібник Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2022. 236 с</p> <p>Адиктологія: навч. посіб. для лікарів наркологів, психіатрів, заг. практики - сімейна медицина та лікарів-інтернів. - Вид. друге - Дніпро : [б. и.], 2018. 185 с.</p>	<p>1. Написати реферат: «Адикція: основні форми прояву», «Адиктивна поведінка- девіантна поведінка: співвідношення понять».</p> <p>2.Описати типи девіантної поведінки.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі); 10 б – за підготовку і презентацію реферату 10б за індивідуальну роб.</p>	<p>Перший тиждень</p>
---	---------------	---	---	--	-----------------------

<p>ТЕМА 2. Концепція залежної особистості</p> <p>План</p> <p>1.Чинники формування адиктивної поведінки. 2.Нейрофізіологічні моделі формування залежних розладів. 3.Психологічні моделі формування залежних розладів.</p>	лекція	<p>Психіатрія і наркологія : підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін. К. : ВСВ "Медицина", 2015. 512 с.</p> <p>Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки. Навчальний посібник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. 308 с.</p> <p>Мудрик А. Б. Психологія залежної поведінки : навчальний посібник Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2022. 236 с</p> <p>Адиктологія: навч. посіб. для лікарів наркологів, психіатрів, заг . практики - сімейна медицина та лікарів-інтернів. - Вид. друге - Дніпро : [б. и.], 2018. 185 с.</p>	<p>1.Самостійно вивчити питання про вплив важких обставин формування особистості на можливість виникнення адиктивної поведінки, щоб мати змогу обговорити його з викладачем.</p> <p>2.Описати портрет залежної особистості.</p>	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі); 10б за індивідуальну роботу боту	Другий тиждень
<p>ТЕМА 3. Класифікація залежностей</p> <p>1.Історія поширення психічно активних речовин (ПАР). 2.Розподіл ПАР на депресанти, стимулятори і галюциногени. 3.Соціологічні, сімейні, психологічні та</p>	лекція	<p>Психіатрія і наркологія : підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін. К. : ВСВ "Медицина", 2015. 512 с.</p> <p>Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки. Навчальний посібник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. 308 с.</p> <p>Мудрик А. Б. Психологія залежної поведінки : навчальний посібник Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2022. 236 с</p>	<p>1.Виписати види залежностей</p> <p>2.Виписати з художньої літератури(на вибір) портрет залежної людини(персонажа твору)та зробити психологічний аналіз та своє бачення.</p>	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі); 10б за індивідуальну роботу	Третій тиждень

<p>біологічні аспекти залежної поведінки.</p> <p>4.Види адикцій. Хімічні та нехімічні залежності.</p> <p>5.Основні мотиви адиктивних розладів.</p> <p>6.Психодинаміка адиктивних розладів.</p> <p>7.Вікові та гендерні особливості адикцій.</p>		<p>Адиктологія: навч. посіб. для лікарів наркологів, психіатрів, заг . практики - сімейна медицина та лікарів-інтернів. - Вид. друге - Дніпро : [б. и.], 2018. 185 с.</p>	<p>3.Побудувати структуру моделі залежної поведінки на основі наявних у психологічній науці напрямів та теорій.</p>		
<p>ТЕМА 4. Проблеми діагностики особистісної схильності до адиктивної поведінки</p> <p>ПЛАН</p> <p>1.Пошук критеріїв залежності.</p> <p>2.Основні риси залежної особистості. 3.Поняття розладу особистості.</p> <p>4.Методи психологічної діагностики залежності:</p>	<p>лекція</p>	<p>Психіатрія і наркологія : підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін. К. : ВСВ "Медицина", 2015. 512 с.</p> <p>Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки. Навчальний посібник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. 308 с.</p> <p>Мудрик А. Б. Психологія залежної поведінки : навчальний посібник Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2022. 236 с</p> <p>Адиктологія: навч. посіб. для лікарів наркологів, психіатрів, заг . практики - сімейна медицина та лікарів-інтернів. - Вид. друге - Дніпро : [б. и.], 2018. 185 с.</p>	<p>1.Написати реферат на тему: «Психодіагностичний інструментарій адикцій»</p> <p>2.Описати «12 кроків» у одному із запропонованих підручників.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі); 10 б – за підготовку і презентацію реферату 10б за індивідуальну роботу</p>	<p>Четвертий тиждень</p>

<p>ТЕМА 5. Алкоголізм: термінологія та класифікація. Клінічна картина</p> <p>План</p> <p>1. Стадії розвитку хвороби, підлітковий алкоголізм, алкоголізм у жінок.</p> <p>2. Теорії алкоголізму (біологічні, генетичні, психологічні).</p> <p>3. Психологічні чинники формування алкогольної адиктивної поведінки.</p> <p>4. Профілактика алкоголізму.</p> <p>5. Лікування та реабілітація хворих на алкоголізм.</p>	лекція	<p>Психіатрія і наркологія : підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін. К. : ВСВ "Медицина", 2015. 512 с.</p> <p>Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки. Навчальний посібник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. 308 с.</p> <p>Мудрик А. Б. Психологія залежної поведінки : навчальний посібник Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2022. 236 с</p> <p>Адиктологія: навч. посіб. для лікарів наркологів, психіатрів, заг. практики - сімейна медицина та лікарів-інтернів. - Вид. друге - Дніпро : [б. и.], 2018. 185 с.</p>	<p>писати реферат на тему: «Алкоголізм: шляхи профілактики»</p> <p>2. Написати есе, в якому проаналізувати свої спостереження за змінами особистості знайомого алкоголіка.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі). 10 б – реферат з презентацією</p>	П'ятий тиждень 2019р.
<p>Тема 6. Наркоманія: термінологія та класифікація психоактивних речовин.</p> <p>План</p> <p>1. Синдромологія наркоманії.</p>	лекція	<p>Психіатрія і наркологія : підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін. К. : ВСВ "Медицина", 2015. 512 с.</p> <p>Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки. Навчальний посібник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. 308 с.</p>	<p>Індивідуальна робота:</p> <p>Підготувати реферати із описом найвідоміших психоактивних речовин для того, щоби на занятті зробити презентацію і аналіз.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі). 10 б – за підготовку і презентацію реферату</p>	Шостий тиждень, 2019

<p>2.Характеристика психоактивних речовин. 3.Розвиток наркоманії. 4.Психологічні чинники формування наркоманії. 5.Особистісні риси хворих на наркоманію. 6.Лікування та реабілітація хворих на наркоманію. 7.Профілактика наркоманії.</p>		<p>Мудрик А. Б. Психологія залежної поведінки : навчальний посібник Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2022. 236 с Адиктологія: навч. посіб. для лікарів наркологів, психіатрів, заг . практики - сімейна медицина та лікарів-інтернів. - Вид. друге - Дніпро : [б. и.], 2018. 185 с.</p>			
<p>Тема 7. Адикції нехімічного походження</p> <p>План</p> <p>1.Критерії нехімічних залежностей. 2.Ігрова залежність (гемблінг). Стадії розвитку гемблінгу. 3.Особистісні риси патологічних гемблерів. 4.Комп'ютерна адикція як новий вид залежності. 5.Сексуальна адикція. 6.Культова психічна залежність особистості. 7.Харчова залежність та її</p>	<p>семінар</p>	<p>Психіатрія і наркологія : підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін. К. : ВСВ "Медицина", 2015. 512 с. Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки. Навчальний посібник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. 308 с. Мудрик А. Б. Психологія залежної поведінки : навчальний посібник Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2022. 236 с Адиктологія: навч. посіб. для лікарів наркологів, психіатрів, заг . практики - сімейна медицина та лікарів-інтернів. - Вид. друге - Дніпро : [б. и.], 2018. 185 с.</p>	<p>Розглянути класифікацію нехімічних (поведінкових) залежностей у сучасній літературі та підготувати детальний опис одного обраного виду нехімічної адикції зі списку наведеного нижче:нервова анорексія; булімія; сексуальна адикція; гемблінг; комп'ютерна залежність (кібер-адикція); трудовольна залежність; культова психічна залежність; адикція стосунків; міжособистісна залежність; залежність у подружніх стосунках; залежна любов: токсична любов, любов-манія, любов-залежність, любов-прихильність.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).</p> <p>10 б. (студентам ставиться оцінка за виконання індивідуальної роботи).</p>	<p>Сьомий тиждень,2019р.</p>

<p>основні ознаки.. 8.Трудоголізм та адиктивні організації.</p>					
<p>Тема 8. Міжособистісна залежність, невротичне кохання</p> <p>План</p> <p>1.Міжособистісна залежність як первинна форма залежності. 2.Розвиток первинної залежності в онтогенезі людини: потреба у залежності у концепціях Е. Фромма, Дж. Боулбі та М. Ейнсуорт. 3.Міжособистісна залежність у дорослому віці та побудова міжособистісних стосунків.</p>	<p>семінар</p>	<p>Психіатрія і наркологія : підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін. К. : ВСВ "Медицина", 2015. 512 с.</p> <p>Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки. Навчальний посібник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. 308 с.</p> <p>Мудрик А. Б. Психологія залежної поведінки : навчальний посібник Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2022. 236 с</p> <p>Адиктологія: навч. посіб. для лікарів наркологів, психіатрів, заг. практики - сімейна медицина та лікарів-інтернів. - Вид. друге - Дніпро : [б. и.], 2018. 185 с.</p>	<p>1.Написати реферат на тему: «Любовна залежність»</p> <p>2.Есе на основі кіноматографа (художній фільм)- підібрати фільм, сюжетом якого є проблема міжособистісних адикцій.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі). 10 б – за підготовку і презентацію творчої роботи</p> <p>10 б – за підготовку і презентацію реферату</p>	<p>Восьмий тиждень</p>
<p>Тема 9. Співзалежність</p> <p>План</p> <p>1.Співзалежність: визначення, критерії. 2.Характеристика співзалежності.</p>	<p>семінар</p>	<p>Психіатрія і наркологія : підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін. К. : ВСВ "Медицина", 2015. 512 с.</p> <p>Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки. Навчальний посібник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. 308 с.</p>	<p>Описати форми співзалежної поведінки на матеріалі есе(з досвіду спостережень за іншими людьми), чи з матеріалів художньої літератури.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі). 10 б – за підготовку і презентацію</p>	<p>Дев'ятий тиждень</p>

3.Біологічні і соціальні передумови до розвитку співзалежності. 4.Виявлення і корекція співзалежності.		Мудрик А. Б. Психологія залежної поведінки : навчальний посібник Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2022. 236 с Адиктологія: навч. посіб. для лікарів наркологів, психіатрів, заг . практики - сімейна медицина та лікарів-інтернів. - Вид. друге - Дніпро : [б. и.], 2018. 185 с.		творчої роботи	
---	--	--	--	----------------	--

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Із максимальних 100 балів загального оцінювання предмету, які може набрати студент у ході засвоєння дисципліни максимум 50 балів</p> <ul style="list-style-type: none"> -опитування на семінарських заняттях (максимум 5 б); -підготовка і презентація реферату (максимум 10б); - індивідуальна робота (максимум 10 б); - написання есе з презентацією (максимум 10 б); - контрольна робота(максимум 10 балів); - участь у груповій роботі(дискусії, круглі столи)- (максимум 5б) <p>інші 50 балів – це залікова творча робота</p> <p>Підсумковий контроль – залік (грудень)</p> <p>Сумарна кількість – 100 балів.</p> <p style="text-align: center;">Критерії оцінювання знань студентів:</p> <p>В основу системи оцінювання знань студентів із навчальної дисципліни «Основи адиктології» закладені наступні критерії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни; 2) адекватність знань – їх правильність, відповідність засадничим основам курсу; 3) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації по навчальній дисципліні та вміння його вербалізувати: <p>Виходячи з цього, оцінка «відмінно» ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем ТТС, розгляду яких були присвячені лекційні та семінарські заняття. При цьому знання повинні бути</p>
-----------------------------------	---

	<p>осмисленими, що проявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Вміння підходити до рішення завдання не тільки у форматі репродукції, але й творчого мислення.</p> <p>Оцінка «добре» ставиться за наявність у студента знань щодо більшості тем з дисципліни «Основи адиктології», які передбачені навчальною програмою. При цьому знання характеризуються адекватністю, але є частково усвідомленими (студент за формою відповідає правильно, а пояснити смисл може не завжди).</p> <p>Оцінка «задовільно» ставиться за наявність у студента фрагментарних знань з дисципліни «Основи адиктології», які при цьому не завжди точно ним розуміються і недостатньо повно вербалізуються.</p> <p>Оцінка «незадовільно» ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем з дисципліни «Основи адиктології», або ж за наявність часткових знань, які він неправильно розуміє і неправильно трактує.</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Письмова робота представляє собою той вид творчої роботи з дисципліни «Основи адиктології», який охоплює такий вид проведення контролю як залік. Студентам необхідно вибрати із списку (перелік видів залежностей) той вид узалежнень, з яким хоче кожен з них провести дослідження, яке потрібно описати (письмова робота) презентувати на парі.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Девіантна поведінка: структура, механізми, клінічні форми. Девіантна поведінка: адиктивна поведінка 2. Концепція залежної особистості 3. Класифікація залежностей 4. Проблеми діагностики особистісної схильності до адиктивної поведінки 5. Трудоголізм: термінологія та класифікація. Клінічна картина. 6. Наркоманія: термінологія та класифікація психоактивних речовин 7. Адикції нехімічного походження 8. Міжособистісна залежність 9. Співзалежність

Умови допуску до підсумкового контролю	Умови допуску до підсумкового контролю (залік) передбачають виконання студентом навчальної програми курсу з обов'язковим виконанням її складових (відвідування занять та підготовка до різних форм їх проведення). Підсумковий контроль у формі заліку здійснюється на основі зарахування всіх виконаних студентами завдань (для цього отримані бали сумуються, а їх кількість не повинна бути меншою, ніж 50 балів).
7. Політика курсу	
Політика курсу «Основи адиктології» передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. Студенти, які слухають дисципліну зобов'язані відпрацювати заняття/ невиконаний обсяг робіт (переписати контрольну роботу, написати реферат, виконати творчу роботу). У випадку невиконання студентами вищезначених вимог, запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недобросовісності (списування) студент буде недопущений до здачі підсумкового контролю (у разі якщо він не відпрацює пропущені заняття і не виконає обов'язкову навчальну програму). Якщо студент не ліквідував заборгованість і не набрав мінімум 50 балів, він буде спрямований на повторне вивчення навчальної дисципліни.	
8. Рекомендована література	

Основна:

- Психіатрія і наркологія : підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін. К. : ВСВ "Медицина", 2015. 512 с.
- Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки. Навчальний посібник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. 308 с.
- Мудрик А. Б. Психологія залежної поведінки : навчальний посібник Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2022. 236 с.
https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21201/3/Psykhol_zalezhn_pov.pdf
- Адиктологія: навч. посіб. для лікарів наркологів, психіатрів, заг. практики -сімейна медицина та лікарів-інтернів. Вид. друге. Дніпро : [б. и.], 2018. 185 с.
- Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціально-педагогічна робота» у двох частинах. Ч. 1. Теоретична частина. 2-ге вид., перероб і доповн. К., 2016. 188 с.
- Литвинова Н. А. Соціально-педагогічна профілактика наркоманії серед підлітків групи ризику: навчально-методичний посібник Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2016. 230 с.
- Лобанова А.С. Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів вищих навчальних закладів К.: Вид-во «Каравела», 2017. 470 с.
- Профілактика девіантної поведінки дітей і молоді: психолого-педагогічні та соціально-правові аспекти: Навчальний посібник. Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. - Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2014. 399 с.
- Психіатрія і наркологія : підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін.; за ред. В.Л. Гавенка, В.С. Бітенського. 2-ге вид., переробл. і допов. К. : ВСВ "Медицина", 2015. 512 с.

Сорокіна О.А. Психологія залежності. Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А., 2014. 180 с.
Ліщинська О.А. Культурна психічна залежність особистості: Практичне керівництво для психологів. К.: Шкільний світ, 2007. 120 с.

Додаткова:

1. Ліщинська О. Інтерактивні потреби особистості як чинник автономності або залежності./ [Педагогічний процес: теорія і практика](#). 2016. Вип. 3.-С. 47-51. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp_2016_3_10
2. Ліщинська О.А. Нефармакологічна залежність, як виклик практичній психології та сімейному вихованню. Наукові студії із соціальної та політичної психології. 2006.Вип. 11(14). К.,С.133–140.
3. Ліщинська О.А. Соціально-психологічні механізми культурної психічної залежності особистості //Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна. Збірник наукових праць /Головний редактор М.Й. Варій.Львів: ЛьвДУВС, 2010. Вип1. С.127-140
4. Ліщинська О.А. Модель формування адиктивного потенціалу особистості/ Практична психологія та соціальна робота, № 3, 2013 р, ст. 1-9.
5. Ліщинська О. А., Психологічна концепція соціальної залежності /Педагогічний Процес: теорія і Практика, N 3-4 (48-49), 2015.

Викладач Міщиха Лариса Петрівна